

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) ชนิดการศึกษาเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพจากหน่วยงานต่าง ๆ ของฝ่ายการพยาบาล ในโรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 4,964 คน (จากตารางแสดงจำนวนและสัดส่วนพยาบาลวิชาชีพต่อประชากร จำแนกตามสังกัดรายจังหวัด ปี 2547 สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพจากหน่วยงานต่าง ๆ ของฝ่ายการพยาบาล ในโรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยมีเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย หน่วยบริการผู้ป่วยนอก หน่วยบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน หน่วยไตเทียม หน่วยพยาบาลผู้ป่วยวิกฤติต่าง ๆ หน่วยบริการเคมีบำบัด ศูนย์โรคหัวใจ ห้องผ่าตัด ห้องคลอด หรือหน่วยงานอื่น ๆ ทางการพยาบาล ยกเว้นพยาบาลวิชาชีพประจำหน่วยสนับสนุนต่าง ๆ ของฝ่ายการพยาบาลหรือของโรงพยาบาล ได้แก่ หน่วยการศึกษาต่อเนื่อง หน่วยพัฒนาคุณภาพ ฝ่ายการพยาบาล และฝ่ายวิชาการ เป็นต้น

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีอายุการทำงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป และปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นคนปัจจุบันมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปี

1.3 การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่าง (sample size) ของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญใจ ศรีสถิตยัณราทร 2544) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 ดังนี้

$$n = N / 1 + Ne^2$$

โดยที่ N คือ จำนวนประชากร

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ กำหนดให้มีค่า = 0.05

$$n = 4964 / 1 + 4964(0.05)^2$$

$$= 370.17 \text{ ปรับค่าเป็นจำนวนเต็ม เท่ากับ } 371$$

โดยที่ผู้วิจัยจัดแจกแบบสอบถามจริงประมาณ 400 ฉบับ (เพิ่มจากผลคำนวณประมาณร้อยละ 10) เพื่อสำรองไว้ในกรณีมีแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์

1.4 การสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.4.1 การจัดกลุ่มโรงพยาบาลเอกชนตามขนาดของโรงพยาบาล

จากข้อมูลจำนวนสถานพยาบาลเอกชนประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ในกรุงเทพมหานคร สํารวจโดยกองการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 6 เดือนธันวาคม พุทธศักราช 2548 สถานพยาบาลที่มีลักษณะเป็นสถานพยาบาลและที่มีลักษณะเป็นโรงพยาบาลมีจำนวนทั้งสิ้น 104 แห่ง ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลเฉพาะที่มีสถานะเป็นโรงพยาบาลจำนวน 77 แห่ง มาแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้จำนวนเตียงที่สามารถรับผู้ป่วยไว้พักรักษาตัวค้างคืนได้เป็นเกณฑ์ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 โรงพยาบาลขนาดเล็ก ได้แก่โรงพยาบาลที่มีเตียงรับผู้ป่วย น้อยกว่าหรือเท่ากับ 150 เตียง มี 41 แห่ง

กลุ่มที่ 2 โรงพยาบาลขนาดกลาง ได้แก่โรงพยาบาลที่มีจำนวนเตียงรับผู้ป่วย ตั้งแต่ 151 ถึง 300 เตียง มี 19 แห่ง

กลุ่มที่ 3 โรงพยาบาลขนาดใหญ่ ได้แก่โรงพยาบาลที่มีจำนวนเตียงรับผู้ป่วยมากกว่า 301 เตียง มี 17 แห่ง

1.4.2 การสุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลเอกชนและการกระจายของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลเอกชนในแต่ละกลุ่ม โดยใช้สัดส่วน 1:5 ด้วยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) หากมีเศษที่เกินมาจากจำนวนที่ 5 หารลงตัวก็จะสุ่มมา

อีก 1 แห่ง ทั้งนี้โดยนำรายชื่อโรงพยาบาลทั้งหมดของแต่ละกลุ่มมาจับฉลากแบบไม่แทนที่ ด้วยวิธีนี้ทำให้ได้จำนวนโรงพยาบาลที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 17 แห่ง

กลุ่มที่ 1 ได้จำนวนโรงพยาบาลขนาดเล็กเป็นตัวอย่าง 9 แห่ง

กลุ่มที่ 2 ได้จำนวนโรงพยาบาลขนาดกลางเป็นตัวอย่าง 4 แห่ง

กลุ่มที่ 3 ได้จำนวนโรงพยาบาลขนาดใหญ่เป็นตัวอย่าง 4 แห่ง

จากนั้นหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาลที่สุ่มได้ของแต่ละกลุ่มทั้ง 17 แห่ง โดยคำนวณตามสัดส่วนประชากรของแต่ละโรงพยาบาล ได้จำนวนตัวอย่างของแต่ละโรงพยาบาลดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนและกลุ่มตัวอย่างของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร

โรงพยาบาลเอกชน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
โรงพยาบาลขนาดเล็ก (≤ 150 เตียง)		
โรงพยาบาลที่ 1	92	9
โรงพยาบาลที่ 2	55	5
โรงพยาบาลที่ 3	50	5
โรงพยาบาลที่ 4	93	9
โรงพยาบาลที่ 5	25	3
โรงพยาบาลที่ 6	100	10
โรงพยาบาลที่ 7	155	15
โรงพยาบาลที่ 8	100	10
โรงพยาบาลที่ 9	220	22
โรงพยาบาลขนาดกลาง (150 – 300 เตียง)		
โรงพยาบาลที่ 1	300	30
โรงพยาบาลที่ 2	210	21
โรงพยาบาลที่ 3	280	28
โรงพยาบาลที่ 4	150	15
โรงพยาบาลขนาดใหญ่ (> 300 เตียง)		
โรงพยาบาลที่ 1	260	26
โรงพยาบาลที่ 2	550	54
โรงพยาบาลที่ 3	400	40
โรงพยาบาลที่ 4	700	69
รวม	3,740	371

ในการเลือกตัวอย่างของแต่ละโรงพยาบาล ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยขอความร่วมมือให้ฝ่ายการพยาบาลหรือหน่วยที่รับประสานงานแทนกระจายแบบสอบถามให้ทั่วทุกหน่วยงานทางการพยาบาล และไม่เจาะจงผู้ตอบ จนได้ครบตามจำนวนดังกล่าว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยรวบรวมองค์ความรู้จากเอกสารทางวิชาการ ตำรา หนังสือ ข้อคิดเห็นจากนักวิชาการ และผลการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศมาพัฒนาขึ้น และปรับปรุงให้เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 11 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาลจนถึงปัจจุบัน หน่วยงานปัจจุบัน สถานภาพพนักงานในโรงพยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน จำนวนชั่วโมงทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ รายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน ภาวะสุขภาพและโอกาสได้พบปะ พูดคุยกับหัวหน้าหน่วยงานโดยเฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการของผู้บริหารการพยาบาล ระดับต้นตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามส่วนนี้ขึ้นโดยใช้บทบาททั้ง 8 ประการของภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการ (Managerial Leadership) ตามแนวคิดของควินน์และคณะ (2003) เป็นกรอบแนวคิด ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 42 ข้อ ได้แก่

- | | |
|--|-------------------|
| - ภาวะผู้นำตามบทบาทของการเป็นพี่เลี้ยง | 8 ข้อ (ข้อ 1-8) |
| - ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้อำนวยความสะดวก | 7 ข้อ (ข้อ 9-15) |
| - ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้เฝ้าระวัง/ติดตาม | 4 ข้อ (ข้อ 16-19) |
| - ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้ประสานงาน | 4 ข้อ (ข้อ 20-23) |
| - ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้อำนวยความสะดวก | 5 ข้อ (ข้อ 24-28) |
| - ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้ผลิต/ผู้บริการ | 6 ข้อ (ข้อ 29-34) |
| - ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้เป็นเสมือนนายหน้า | 4 ข้อ (ข้อ 35-38) |
| - ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้สร้างนวัตกรรม | 4 ข้อ (ข้อ 39-42) |

ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิดให้เลือกตอบในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คำตอบ	คะแนน
สูงมาก	5
สูง	4
ปานกลาง	3
ต่ำ	2
ต่ำมาก	1

คำอธิบายของคำตอบ

สูงมาก	หมายถึง ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นของท่านมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติ ตามข้อความนั้นเป็นประจำสม่ำเสมอโดยตลอด (ร้อยละ 80 ขึ้นไป)
สูง	หมายถึง ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นของท่านมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติ ตามข้อความนั้นบ่อยครั้งหรือปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60 – 79)
ปานกลาง	หมายถึง ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นของท่านมีพฤติกรรมหรือมีการ ปฏิบัติตามข้อความนี้เป็นบางครั้ง (ร้อยละ 40 – 59)
ต่ำ	หมายถึง ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นของท่านมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติ ตามข้อความนี้นาน ๆ ครั้ง (ร้อยละ 20 – 39)
ต่ำมาก	หมายถึง ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นของท่านมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติ ตามข้อความนี้น้อยมาก หรือท่านไม่เคยเห็นพฤติกรรมหรือการปฏิบัติ เช่นนั้นเลย (ร้อยละ 0 – 19)

เกณฑ์การแปลผล

การวิเคราะห์คะแนน ระดับภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการของผู้บริหารการพยาบาล
ระดับต้น ผู้วิจัยนำคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามไปหาค่าเฉลี่ย จากนั้นแปลผลค่าเฉลี่ยที่ได้ โดย
ใช้หลักการให้ความหมายระดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (ประคอง วรรณสูตร 2542: 73)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นมีระดับภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการ สูงมาก
3.50-4.49	ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นมีระดับภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการ สูง
2.50-3.49	ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นมีระดับภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการ ปานกลาง
1.50-2.49	ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นมีระดับภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการ ต่ำ
1.00-1.49	ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นมีระดับภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการ ต่ำมาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยใช้ปัจจัยเชิงใจ 5 ประการและปัจจัยภายนอกอีก 7 ประการ ตามแนวคิด ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ชเบิร์ก (1959) เป็นกรอบแนวคิด ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 55 ข้อ แบ่งเป็น 12 ด้านดังนี้

- ความพึงพอใจด้านความสำเร็จในงาน	5 ข้อ (ข้อ 1-5)
- ความพึงพอใจด้านการยอมรับในความรู้ความสามารถ	6 ข้อ (ข้อ 6-11)
- ความพึงพอใจด้านความมีคุณค่าของงานที่ปฏิบัติ	7 ข้อ (ข้อ 12-18)
- ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย	7 ข้อ (ข้อ 19-25)
- ความพึงพอใจด้านความก้าวหน้าในงาน	4 ข้อ (ข้อ 26-29)
- ความพึงพอใจด้านนโยบายและการบริหาร	4 ข้อ (ข้อ 30-33)
- ความพึงพอใจด้านการปกครองบังคับบัญชา	4 ข้อ (ข้อ 34-37)
- ความพึงพอใจด้านรายได้	4 ข้อ (ข้อ 38-41)
- ความพึงพอใจด้านสภาพการทำงาน	6 ข้อ (ข้อ 42-47)
- ความพึงพอใจด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3 ข้อ (ข้อ 48-50)
- ความพึงพอใจด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว	2 ข้อ (ข้อ 51-52)
- ความพึงพอใจด้านความปลอดภัยและความมั่นคง	3 ข้อ (ข้อ 53-55)

แต่ละข้อเป็นคำถามปลายเปิดให้เลือกตอบในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับเช่นเดียวกันดังนี้

คำตอบ	คะแนน
พึงพอใจ/ภาคภูมิใจมากที่สุด	5
พึงพอใจ/ภาคภูมิใจมาก	4
พึงพอใจ/ภาคภูมิใจปานกลาง	3
พึงพอใจ/ภาคภูมิใจน้อย	2
พึงพอใจ/ภาคภูมิใจน้อยที่สุด	1

คำอธิบายของคำตอบ

พึงพอใจ/ภาคภูมิใจมากที่สุด	หมายถึง พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจหรือภูมิใจตามข้อคำถามนี้ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 80 ขึ้นไป)
พึงพอใจ/ภาคภูมิใจมาก	หมายถึง พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจหรือภูมิใจตามข้อคำถามนี้ในระดับมาก (ร้อยละ 60 – 79)

พึงพอใจ/ภาคภูมิใจปานกลาง	หมายถึง พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจหรือภูมิใจตาม ข้อความนั้นในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40 - 59)
พึงพอใจ/ภาคภูมิใจน้อย	หมายถึง พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจหรือภูมิใจตาม ข้อความนั้นในระดับน้อย (ร้อยละ 20 - 39)
พึงพอใจ/ภาคภูมิใจน้อยที่สุด	หมายถึง พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจหรือภูมิใจตาม ข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 0 - 19)

เกณฑ์การแปลผล

การวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพในการศึกษาวิจัยครั้งนี้
ผู้วิจัยนำคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามไปหาค่าเฉลี่ย จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาแปลผล โดยใช้
หลักการให้ความหมายระดับคะแนนเฉลี่ยดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร 2542: 73)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจ/ภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานมากที่สุด
3.50-4.49	พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจ/ภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานมาก
2.50-3.49	พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจ/ภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานปานกลาง
1.50-2.49	พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจ/ภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานน้อย
1.00-1.49	พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจ/ภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ (Content validity) ผู้วิจัย
เสนอแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ปรับปรุงแก้ไข และเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 4 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านนักวิชาการทางการบริหารการพยาบาลและด้าน
การบริหารการพยาบาลตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหาและโครงสร้าง หลังจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขทั้ง
ภาษาและเนื้อหาให้มีความถูกต้องเหมาะสม และนำผลจากการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความ
ตรงตามเนื้อหา (content validity index หรือ CVI) (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์ 2544) สูตรที่ใช้คำนวณ
คือ

$$CVI = \frac{\text{จำนวนข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสอดคล้องค่อนข้างมาก / สอดคล้องมาก}}{\text{จำนวนข้อคำถามทั้งหมด}}$$

กำหนดระดับการแสดงความคิดเห็นเป็น 4 ระดับคือ 1 2 3 และ 4 โดย
กำหนดให้แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

- 1 หมายถึง คำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเลย (แนะนำให้ตัดทิ้ง)
- 2 หมายถึง คำถามต้องได้รับการพิจารณาทบทวนอย่างมากจึงจะสอดคล้องกับนิยาม
(แนะนำให้ปรับปรุงมาก)
- 3 หมายถึง คำถามต้องได้รับการพิจารณาทบทวนอีกเล็กน้อย ก็จะสอดคล้องกับนิยาม
(สอดคล้องค่อนข้างมาก แนะนำให้ปรับปรุงเล็กน้อย)
- 4 หมายถึง คำถามมีความสอดคล้องกับนิยาม (สอดคล้องมาก ใช้ได้)

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่านจึงใช้เกณฑ์
การเห็นพ้องต้องกันที่ระดับ 3 และ 4 ของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ใน 4 ท่านในแต่ละข้อคำถามและใช้เกณฑ์
ตัดสินคุณภาพเครื่องมือจากค่า $CVI = 0.80$ ขึ้นไป จึงจะถือว่าใช้ได้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไข
แบบสอบถามทั้งฉบับดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน 11 ข้อ
คงข้อคำถามเดิม	จำนวน 8 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 3 ข้อ
ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำของหัวหน้าหน่วยงานทางการแพทย์ จำนวน 38 ข้อ	
ประกอบด้วย	
- ภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการตามบทบาทการเป็นพี่เลี้ยง (Mentor role)	จำนวน 8 ข้อ
คงข้อคำถามเดิม	จำนวน 6 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 1 ข้อ
ตัดข้อคำถามออก	จำนวน 1 ข้อ
เพิ่มข้อคำถาม	จำนวน 1 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 8 ข้อ
- ภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการตามบทบาทการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator role)	จำนวน 5 ข้อ
คงข้อคำถามเดิม	จำนวน 4 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 1 ข้อ
เพิ่มข้อคำถาม	จำนวน 2 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 7 ข้อ
- ภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการตามบทบาทการเป็นผู้เฝ้าระวัง/ติดตาม (Monitor role)	จำนวน 4 ข้อ
คงข้อคำถามเดิม	จำนวน 3 ข้อ

ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 1 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 4 ข้อ
-ภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการตามบทบาทการเป็นผู้ประสานงาน (Coordinator role)	จำนวน 4 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 4 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 4 ข้อ
-ภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการตามบทบาทการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Director role)	จำนวน 4 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 4 ข้อ
เพิ่มข้อคำถาม	จำนวน 1 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 5 ข้อ
-ภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการตามบทบาทการเป็นผู้ผลิต/ผู้บริการ (Producer role)	จำนวน 6 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 6 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 6 ข้อ
-ภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการตามบทบาทการเป็นเสมือนนายหน้า (Broker role)	จำนวน 3 ข้อ
คงข้อคำถามเดิม	จำนวน 1 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 2 ข้อ
เพิ่มข้อคำถาม	จำนวน 1 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 4 ข้อ
-ภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการตามบทบาทการเป็นผู้นำในด้านนวัตกรรม (Innovation role)	จำนวน 4 ข้อ
คงข้อคำถามเดิม	จำนวน 3 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 1 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 4 ข้อ
ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ	จำนวน 55 ข้อ
ประกอบด้วย	
-ด้านความสำเร็จในงาน (Achievement)	จำนวน 5 ข้อ
คงข้อคำถามเดิม	จำนวน 5 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 5 ข้อ
-ด้านการยอมรับในความรู้ความสามารถ (Recognition)	จำนวน 6 ข้อ
คงข้อคำถามเดิม	จำนวน 5 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 1 ข้อ

รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 6 ข้อ
-ด้านความมีคุณค่าของงานที่ปฏิบัติ (Work itself)	จำนวน 8 ข้อ
คงข้อความเดิม	จำนวน 7 ข้อ
ตัดข้อความออก	จำนวน 1 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 7 ข้อ
-ด้านความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย (Responsibility)	จำนวน 7 ข้อ
คงข้อความเดิม	จำนวน 7 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 7 ข้อ
-ด้านความก้าวหน้าในงาน (Advancement)	จำนวน 4 ข้อ
คงข้อความเดิม	จำนวน 4 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 4 ข้อ
-ด้านนโยบายและการบริหาร (Policy and Administration)	จำนวน 4 ข้อ
คงข้อความเดิม	จำนวน 4 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 4 ข้อ
-ด้านการปกครองบังคับบัญชา (Supervision)	จำนวน 4 ข้อ
คงข้อความเดิม	จำนวน 2 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 2 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 4 ข้อ
-ด้านรายได้ (Income)	จำนวน 4 ข้อ
คงข้อความเดิม	จำนวน 3 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 1 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 4 ข้อ
-ด้านสภาพการทำงาน (Working Conditions)	จำนวน 6 ข้อ
คงข้อความเดิม	จำนวน 5 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 1 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 6 ข้อ
-ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relations)	จำนวน 3 ข้อ
คงข้อความเดิม	จำนวน 2 ข้อ
ปรับปรุงสำนวนภาษา	จำนวน 1 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 3 ข้อ

-ด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal Life)	จำนวน 2 ข้อ
คงข้อคำถามเดิม	จำนวน 2 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 2 ข้อ
-ด้านความปลอดภัยและความมั่นคง (Job Security)	จำนวน 3 ข้อ
คงข้อคำถามเดิม	จำนวน 3 ข้อ
รวมได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์	จำนวน 3 ข้อ

คำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI) ได้ดังนี้
 ส่วนที่ 2 ภาวะผู้นำของหัวหน้าหน่วยงานทางการแพทย์

$$\begin{aligned} \text{CVI} &= \frac{37}{38} \\ &= 0.97 \end{aligned}$$

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ

$$\begin{aligned} \text{CVI} &= \frac{55}{56} \\ &= 0.98 \end{aligned}$$

หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบอีกครั้ง จากนั้นนำแบบสอบถามทั้งฉบับเสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาพยาบาลศาสตรมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช เมื่อได้รับการพิจารณาอนุมัติเรียบร้อยแล้วจึงนำไปทดลองใช้

2.2.2 การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขและได้รับการพิจารณาอนุมัติเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ ที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่าง ณ โรงพยาบาลพระรามเก้า รวมทั้งหมด 30 ฉบับ ในเดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2551 เพื่อทดสอบความเข้าใจในภาษาและคำถามที่ใช้ รวมทั้งความชัดเจนของข้อคำถาม จากนั้นนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการของผู้บริหารพยาบาลระดับต้น เท่ากับ 0.98 และแบบสอบถามความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร เท่ากับ 0.97 ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย (n=30)

แบบสอบถาม	ค่าความเที่ยง
ส่วนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น	
- ภาวะผู้นำตามบทบาทของการเป็นพี่เลี้ยง	0.90
- ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้อำนวยความสะดวก	0.90
- ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้เฝ้าระวัง/ติดตาม	0.95
- ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้ประสานงาน	0.87
- ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้อำนวยความสะดวก	0.92
- ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้ผลิต/ผู้บริการ	0.90
- ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้เป็นเสมือนนายหน้า	0.94
- ภาวะผู้นำตามบทบาทของผู้สร้างนวัตกรรม	0.84
ค่าความเที่ยงโดยรวมของแบบสอบถามส่วนที่ 2	0.98
ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาล	
- ความพึงพอใจด้านความสำเร็จในงาน	0.90
- ความพึงพอใจด้านการยอมรับในความรู้ความสามารถ	0.92
- ความพึงพอใจด้านความมีคุณค่าของงานที่ปฏิบัติ	0.93
- ความพึงพอใจด้านความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย	0.92
- ความพึงพอใจด้านความก้าวหน้าในงาน	0.89
- ความพึงพอใจด้านนโยบายและการบริหาร	0.94
- ความพึงพอใจด้านการปกครองบังคับบัญชา	0.93
- ความพึงพอใจด้านรายได้	0.89
- ความพึงพอใจด้านสภาพการทำงาน	0.83
- ความพึงพอใจด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	0.92
- ความพึงพอใจด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว	0.77
- ความพึงพอใจด้านความปลอดภัยและความมั่นคง	0.67
ค่าความเที่ยงโดยรวมของแบบสอบถามส่วนที่ 3	0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือน มีนาคม พุทธศักราช 2551 โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ดำเนินการขอจดหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยจากประธานกรรมการประจำสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แล้วส่งจดหมายดังกล่าวถึงผู้อำนวยการ โรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เมื่อได้รับการตอบรับแล้ว ประสานงานกับผู้บริหารการพยาบาลของโรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หรือหน่วยที่รับเป็นผู้ประสานงานแทน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้ฝ่ายการพยาบาล หรือหน่วยที่รับเป็นผู้ประสานงานแทนเป็นผู้แจกแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้จัดแบบสอบถามทั้งหมดแยกใส่ซองพร้อมปากกาไว้ให้เรียบร้อยแล้วซองละ 1 ฉบับ และติดเอกสารพิมพ์ข้อความที่หน้าซองทุกซอง ชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามปิดผนึกให้เรียบร้อยเมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ก่อนส่งกลับคืนให้ฝ่ายการพยาบาลหรือหน่วยที่รับเป็นผู้ประสานงานแทน โดยผู้วิจัยอธิบายเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง และจำนวนกลุ่มตัวอย่างของโรงพยาบาลนั้นให้ฝ่ายการพยาบาล หรือหน่วยที่รับเป็นผู้ประสานงานแทนเกิดความเข้าใจทุกโรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเน้นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสำคัญต่อผลการวิจัยมาก โดยพยาบาลวิชาชีพที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างได้นั้นต้องเป็นพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ มีอายุการทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปี และปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นคนปัจจุบันมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี เช่นกัน และผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์กับผู้ที่ได้รับมอบหมายในการดำเนินการโดยตรง ให้ช่วยแจกแบบสอบถามกระจายตามหน่วยงานต่าง ๆ ของฝ่ายการพยาบาลอย่างทั่วถึง โดยไม่มีการเจาะจงผู้ตอบได้แก่ หอผู้ป่วย หน่วยบริการผู้ป่วยนอก หน่วยบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน หน่วยไตเทียม หน่วยพยาบาลผู้ป่วยวิกฤติต่าง ๆ หน่วยบริการเคมีบำบัด ศูนย์โรคหัวใจ ห้องผ่าตัด ห้องคลอด และห้องบริบาลเด็กอ่อน เป็นต้น ยกเว้นพยาบาลวิชาชีพที่อยู่ประจำหน่วยสนับสนุนต่าง ๆ ที่ไม่ได้ให้การดูแลผู้ป่วยโดยตรงได้แก่ หน่วยงานพัฒนาคุณภาพ ฝ่ายการพยาบาล ฝ่ายการศึกษาต่อเนื่อง เป็นต้น และแบบสอบถามทุกฉบับผู้วิจัยได้แนบจดหมายขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากประธานกรรมการประจำสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ไปด้วย

3.4 การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมนุษย์ ผลจากการวิจัยอาจจะส่งผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างได้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการดังนี้

3.4.1. ผู้วิจัยทำเอกสารขอความยินยอมให้กลุ่มตัวอย่างลงนาม เพื่อเข้าร่วมในการศึกษาวิจัย โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ยินยอมเข้าร่วมในการศึกษาวิจัยเท่านั้น

3.4.2. ผู้วิจัยทำคำชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการแจ้งชื่อการศึกษาวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย สิทธิส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถาม และรายละเอียดทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในการตอบแบบสอบถาม และจัดใส่ซองเป็นการเฉพาะสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน

3.4.3. แบบสอบถามทุกฉบับผู้วิจัยใส่เป็นรหัสไม่มีการระบุถึงตัวผู้ตอบแต่อย่างใด

3.4.4. กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามใดก็ได้ โดยจะไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ทั้งต่องานประจำและส่วนตัว

3.4.5. ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

3.4.6. ภายหลังการวิเคราะห์ และแปลผลการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำลายข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างทันที

3.5 การรับแบบสอบถามกลับ ผู้วิจัยนัดวันเวลา และเข้าไปรับแบบสอบถามกลับด้วยตัวเอง

จากแบบสอบถามที่แจกทั้งหมด 400 ฉบับผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับ 385 ฉบับ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามอีกครั้ง และแยกทั้งแบบสอบถามที่พบความไม่สมบูรณ์ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้ตอบตอบไม่ครบทุกข้อ ผู้ตอบมีระยะเวลาอยู่กับผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นคนปัจจุบันไม่ครบ 1 ปี หรือผู้ตอบตอบมากกว่า 1 ช่องในข้อเดียวกัน เป็นต้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์สำหรับนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ ทั้งหมด 371 ฉบับหรือร้อยละ 92.75 ของแบบสอบถามที่แจกทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและใช้สถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ ภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพทั้งโดยรวมและรายด้าน ใช้การคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (S.D.) จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยโดยรวมมาจัดระดับภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นเป็น 5 กลุ่มได้แก่กลุ่มที่มีภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการสูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ และต่ำมาก และระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพก็นำมาจัดกลุ่มในลักษณะเดียวกัน

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างระดับภาวะผู้นำเชิงบริหารจัดการของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ กับระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ใช้การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยกำหนดใช้เกณฑ์เทียบระดับความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์ r ดังแสดงในตารางที่ 3.3 (Bartz, 1999 อ้างถึงใน มุกดา หนูศรี 2548: 30)

ตารางที่ 3.3 เกณฑ์เทียบระดับความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
0.80 หรือ สูงกว่า	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
0.60 – 0.79	มีความสัมพันธ์กันสูง
0.40 – 0.59	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
0.20 – 0.39	มีความสัมพันธ์กันต่ำ
0.19 หรือ ต่ำกว่า	มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก